EMBARGO TOT ZATERDAG 16 MEI 12 UUR

Gedurende vele jaren heeft de Nederlandse politieke opinie in de voorhoede gestaan als het erom ging, de Europese integratie te bevorderen. De laatste tijd lijkt echter een inzinking te zijn ingetreden.

Volgens een recente "Eurobarometer" - een opinie-onderzoek dat regelmatig door de Europese Commissie wordt uitgevoerd in alle lid-staten van de Gemeenschap - zijn de belangstelling voor en het vertrouwen in het Europese gebeuren in ons land zo sterk geslonken, dat we zelfs beneden Engeland zijn komen te liggen

Nu is het niet moeilijk, daarvoor een aantal oorzaken aan te wijzen. Nederland is één van de oorspronkelijke Zes. Vanaf 1951 heeft men ons voortdurend het komende Verenigd Europa beloofd... Maar net als de horizon leek het steeds weer even ver weg te blijven. Geen wonder dat velen er op den duur niet veel fiducie meer in hadden. Daar komt bij, dat de Gemeenschap van zes tot twaalf lid-staten is uitgegroeid. De Nederlandse invloed en inbreng zijn daardoor relatief kleiner geworden en dat her-activeert ons altijd latent aanwezige "kleine landen-complex", dat ons aanzet om de eigen, unieke identiteit sterk te blijven profileren in internationaal-politiek opzicht. Bij sommige stromingen in de publieke opinie bespeurt men een soort heimwee naar de goede, oude tijd, toen wij neutraal waren en onze handen niet aan de boze buitenwereld vuil maakten. De moraliserende wijsvinger hoog geheven,

richt hun buitenlands-politieke-belangstelling zich dan graag vooral op landen en gebieden die zeer ver weg liggen en waar onze invloed en dus ook onze verantwoordelijkheid mini- maal zijn. Dat praat natuurlijk wat gemakkelijker.

Gelukkig is er ook duidelijk zichtbare beweging in een tegengestelde richting werkzaam. Wij merken het voortdurend, op spreekbeurten en in de gesprekken met de talloze bezoekersgroepen die naar Straatsburg komen. Met name bij de jongere generatie constateren wij vaak een "Europees ongeduld" dat weldadig aandoet.

Dames en Heren, dit Europese ongeduld is broodnodig. Want wij bevinden ons, meer dan veertig jaren na het einde van de grote Europese burgeroorlog, in een phase waarin beslissingen gaan vallen die ons aller lot bepalen. Sommige van die beslissingen liggen geheel bij onszelf; sommige worden door anderen genomen. Beide categorieën zullen voor onze toekomst beslissend zijn.

Reeds veertig jaren ligt onze West-Europese veiligheid verankerd in het Noord-Atlantisch bondgenootschap. Tegenover de steeds groeiende militaire macht van de Sovjet-Unie stond de nucleaire af- schrikkingsmacht van de Verenigde Staten. Door-dat ieder gewapend conflict in Europa tot een atoomoorlog zou Leiden, en omdat een atoomoorlog alleen verliezers en geen overwinnaars kent, was daarmee een oorlog in Europa geen rationeel middel meer tot het bereiken van buitenlands-politieke doel-stellingen. Deze consequentie werd door alle be- trokkenen beseft en ondanks de enorme spanningen die wij hebben gekend, is Europa voor een gewapend conflict gespaard gebleven.

Het daarvoor noodzakelijke evenwicht van krachten brengt mede, dat men bereid moet zijn het plaatsen van nieuwe wapensystemen aan de overzijde, met adequate eigen plaatsing te beantwoorden.

Alleen dan kan een onderhandelingsbasis worden geschapen. Het Westen heeft die bereidheid getoond, ondanks de protesten van hen die op eenzijdige ontwapening wilden aansturen. Het is goed eraan te herinneren, dat dank zij deze standvastigheid thans onderhandelingen mogelijk zijn geworden over reële, controleerbare en evenwichtige wederzijdse vermindering van wapensystemen.

Generaties lang heeft men het in Europa heel gewoon gevonden, dat Europeanen met andere Europeanen bijeen gingen zitten om te onderhandelen - en te beslissen - over problemen zoals de Dar-danellen,

China of de verdeling van Afrika. Het kan verkeren Thans zitten Russen en Amerikanen bijeen om over Europa te onderhandelen - en te beslissen. Natuurlijk worden de West-Europese bondgenoten binnen de NAVO op de hoogte gehouden en geconsulteerd, maar wat nog te zeer ontbreekt is de eigen, gezamenlijke Europese inbreng, gebaseerd op de specifiek Europese belangen die in het geding zijn. Pogingen om daartoe te komen, worden gedaan. De weg is moeizaam en vol obstakels. Voor ons, Europese liberalen, staan twee dingen voorop en wij hebben die in ons Parlement voortdurend en met kracht naar voren gebracht.

In de eerste plaats benadrukken wij, dat het zoeken naar meer Ekiropese gemeenschappelijkheid in de veiligheidspolitiek niet als een alternatief voor de NAVO mag worden gezien. Al vaak hebben wij gezegd, dat wij onze Amerikaanse bondgenoten en vrienden met uit Europa willen laten weg-terroriseren. En wij willen hen ook niet laten weg-marchanderen. Voor onze gezamenLijke veiligheid blijft een goed functionerende

Atlantische alliantie een levensbelang.
Maar juist om dit bondgenootschap goed te laten functioneren hebben wij veel meer gemeenschappelijkheid aart de Europese kant nodig. Hoe kan men de Amerikanen verwijten dat zij met onze meningen onvoldoende rekening houden, wanneer uit elk Europees land een andere mening komt ? In een Europese Gemeenschap die zich blijft ontwikkelen en waarbinnen het integratieproces zich doorzet, worden steeds meer belangen gemeenschappelijk. Het is ondenkbaar, dat onze veiligheidsbelangen voor altijd buiten dat proces zouden blijven. Dat geldt nu al voor zaken als productie en standaardisering van materieel. Het zal in toenemende .mate ook gaan gelden voor onze opvattingen over de strategische en tactische instrumenten die voor onze veiligheid nodig zijn.
Hiermede kom ik op de ontwikkeling binnen de Gemeenschap zelf. Zoals U weet is onlangs een belangrijke nieuwe stap gezet : de Europese Akte. Voor ons liberalen was deze niet stoutmoedig genoeg, maar niettemin opent zij nieuwe mogelijkheden dia wij met beide handen .moeten aangrijpen. Zij is echter nog steeds niet in werking getreden. Het wachten is op Ierland. Het Hooggerechtshof
aldaar heeft namelijk beslist dat de Akte in

strijd is met de Ierse grondwet. Deze moet dus worden aangepast en daarvoor is een referendum nodig. Dit zal gehouden worden op 26 mei aanstaande.
Het is interessant en voor ons misschien wat merkwaardig, dat de ongrondwettigheid volgens het Ierse Hof niet is gelegen in de rees grotere mate van supra-nationaliteit die in de Akte besloten
ligt : frequentere toepassing van meerderheids
besluiten in de Raad van ministers en meer macht voor het Europees Parlement, zowel in de wetgeving als bij het goedkeuren van verdragen met derde landen. Neen, de boosdoener is de samenwerking op buitenlandspolitiek gebied. Deze bestond reeds lang maar is nu via de Akte een officiële verdragsverplichting geworden. Dat nu acht men in strijd met de Ierse grondwet, die zeer nadrukkelijk de volstrekte onafhankelijkheid van de Republiek Ierland onderstreept, zoals die vorm heeft gekregen in de Ierse neutraliteit.
Wij hebben goede hoop dat de Ierse bevolking op 25 mei de lijn zal doortrekken' die met de Ierse toetreding tot de EG is begonnen. Hun "ja" zal de weg vrijmaken om op basis van de Europese Akte een aantal dossiers aan te pakken die ai veel te lang cm

afhandeling schreeuwen. Het zijn er talloze. Zij dienen alle dezelfde doelstelling : het voltooien van de interne Europese markt, waardoor wij eindelijk de geïntegreerde industriële thuisbasis krijgen die onmisbaar is, willen wij onze positie in de wereld niet verliezen en een achtergebleven gebied worden. Nog steeds is de fragmentatie van de Europese economie veel te groot. Daardoor ontbreekt het ons aan da dynamiek die nodig is om een economisch groeipercentage te kunnen bereiken dat massale nieuwe werkgelegenheid kan scheppen. Bovendien kost deze fragmentatie ons handen vol geld. Zo kosten alleen onze douanecontroles aan de binnengrenzen bijvoorbeeld jaarlijks al zo'n slordige 35 milliard gulden aan administratie en wachttijden. Dat is meer dan ƒ 1000,- per Europees gezin. Het voorbehouden van openbare aanbestedingen aan firma's uit eigen land veroorzaakt extra kosten die ongeveer 10% van de totale contracten bedragen, hetgeen neerkomt op ongeveer 100 miljard gulden op jaarbasis - dat is

- o -

aanzienlijk meer dan de gehele Gemeenschapsbegroting.

Voorts is er het werken met elf fluctuerende nationale valuta's bij economieën die sterk interdependent zijn. Ondanks de verbeteringen die het EMS heeft gebracht, blijft deze toestand vergelijkbaar met het werken met "zwevende" meters of kilo's. Daarbij komen dan nog de te hoge productiekosten vanwege de te kleine nationale markten, de duplicatie van onderzoek- en investeringsprogramma's, het gebrek aan fiscale harmonisatie en het hanteren van verschillende normen op velerlei technisch gebied. Dit alles loopt op tot gigantische bedragen, dia een zware en onnodige last leggen op de Europese economie en die door onze burgers moeten worden betaald. U draagt uw deel daaraan bij, iedere keer dat U bijvoorbeeld een telefoon oppakt,
een televisietoestel koopt of een vliegkaartje bestelt.

In dit alles moet met behulp van de Europese Akte verbetering worden gebracht en onze fractie doet daaraan wat zij kan. Onze economische dynamiek wordt tevaak gefrustreerd door een overmaat aan nationale regelgeving en bureaucratie. Terecht willen liberalen zich uit deze verstikkende greep bevrijden. Maar nog onvoldoende beseft men, dat de Europese Gemeenschap als in- scrament kan worden gebruikt in dit proces. Zo strijden wij, met het Verdrag in da hand, tegen nationale betutteling op het gebied van radio, televisie, telecommunicatie en andere nieuwe technologieën. Gijs de Vries heeft daartoe 'net harnas aangetrokken.

Zo strijden wij, met het Verdrag in de hand, tegen natter en soms bijna feodaal protectionisme op het gebied van het transport. Florus Wijsenbeek heeft daartoe het stalen ros beklommen. Zo strijden wij, met het

Verdrag ia de hand, voor eenvoudige maar goede
en emancipatoire sociale regels die het economisch integratieproces moeten begeleiden en
aanvaardbaar maken. Jessica Larive staat daarbij» en bij het streven naar een Europa van de burgers, in de frontlinie.
Een van de hoofdproblemen van de Gemeenschap is momenteel haar toekomst in de financiering.
Gelukkig staat het Verdrag geen Europees financieringstekort toe. Dat betekent, dat met de beschikbare gelden rationeel moet worden omgesprongen. Zo kan men in de landbouw niet blijven doorgaan met het financieren van overschotten waar geen afzet voor is. Maar evenmin lost men het probeleem op door de Europese landbouwpolitiek af te schaffen en te her-nationaliseren.
En daar waar Europees geld nodig is om zaken te behartigen die effectiever-gezamenlijk dan afzonderlijk kunnen worden gedaan - ik denk b.v. aan. wetenschappelijk onderzoek en aan de vele stappen die wij in het belang van ons milieu zullen moeten nemen - daar zal dat geld beschikbaar moeten komen, als. investering in onze toekomst die Europees is. Maar naar liberaal inzicht
moeten deze gelden niet zonder meer worden opgeteld bij wat wij nationaal al uitgeven. Zij moeten worden besteed aan vervangend beleid. Evenals in de Landbouw dient er niet van een optelling, maar van een overheveling sprake te zijn. Naar onze mening zullen de totale kosten daardoor relatief lager kunnen worden.
Met de Gemeenschaps financiën, als mede de daarmee sterk samenhangende landbouwproblemen, is bij ons Hendrik-Jan Louwes meer in het bijzonder belast.
Zij zijn bij hem in goede handen.

Wij bevinden ons alweer in de tweede helft van de legislatuursperiode van dit Parlement. Tijdens de verkiezingscampagne van 1984 hebben wij gezegd, dat wij belangrijke doorbraken moesten bewerkstelligen om de dynamiek in de Gemeenschap te herstellen-Welnu, onze pogingen zijn niet zonder succes gebleven. De Europese Akte is het directe

resultaat van het initiatief dat het Parlement begin 1984 heeft genomen met het opstellen van een ontwerp-verdrag voor een Europese Unie.
Dat, Dames en Heren, blijft onze uiteindelijke doelstelling. Het is goed om daar juist in deze meimaand nogeens op te wijzen- Terecht is er bij de herdenking" van- onze bevrijding aan herinnerd dat de Duitse concentratiekampen een soort verenigd Europa waren- Sn het waren niet alleen West-Europeanen die daar verbleven; hun lot werd gedeeld door velen uit Midden— en Oost- Europa- Daarom moeten wij, die daartoe de mogelijkheid hebben, ons Europese huis bouwen en het zo inrichten dat eens ook zij daarin onderdak kunnen vinden indien zij dat wensen en wanneer voor hen de tijd is aangebroken dat zij in vrijheid over hun toekomst kunnen beschikken.
Wij beschouwen het als onze opdracht, te zorgen voor een actieve liberale inbreng in het Europese gebeuren. Wij geloven ook niet - het zij in alle bescheidenheid gezegd - dat Europa de liberale inbreng kan missen. Tegen overmatige bureaucratie, zij net Europees of nationaal;
tegen verstarde structuren en denkgewoonten die niet meer aan de eisen des tijds voldoen; vóór het primaat van de burger; vóór duidelijke politieke besluitvorming, zichtbaar en behoorlijk democratisch gecontroleerd; dat zijn de. leuzen die in de liberale vaandels staan geschreven.
Het zijn ook de dingen waaraan Europa meer dan ooit behoefte heeft.
Wij weten heel goed, dat wij een lange adem nodig hebben. Dat ontmoedigt ons niet. U hebt ons naar Europa gestuurd om daar liberaal werkzaam te zijn. Ons Vijftal is eendrachtig in de wijze waarop wij dat doen. Onze contacten met de partij en met de nationale Kamerfracties staan er borg voor, dat de band met de thuisbasis stevig gehandhaafd blijft. Ons werk_in de Europese fractie doet ons deel uitmaken van een gezamenlijke politieke beweging die het grondgebied van de gehele Gemeenschap omvat.
Ik ben U dankbaar, dat U ons de gelegenheid hebt willen geven hier een korte verantwoording af te leggen.